

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ
Кафедра «Вокально-хорове мистецтво»

СИЛЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХОРОВИЙ КЛАС
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Кваліфікація «Хорове диригування»
освітній ступінь бакалавр

Розробник: викладач кафедри
«Вокально-хорове мистецтво»,
кандидат мистецтвознавства
Ю. Ю. Чехлата.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Хоровий клас
Викладач	Чехлата Юлія Юріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри Вокально-хорового мистецтва
Контактний телефон викладача	098-808-19-43
E-mail викладача	Yuliia.chekhlata@gmail.com
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	загальна кількість годин - 1260, з них: для очної форми навчання - аудиторних-880, самостійна робота-560.
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни «Хоровий клас» є теоретичні засади хорового виконавства та культури вокально-хорового співу, виразові можливості хорової музики та закономірності хорового виконавства в цілому. Практика співу в хоровому колективі та методичні принципи формування практичних навичок роботи з хором забезпечує процес мистецько-виконавської освіти бакалаврів, формує їх професійний фаховий розвиток і є необхідним для майбутньої практичної музично-педагогічної творчості, музично-виконавської культури та спонукає до професійного росту та самовдосконалення.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни “Хоровий клас” полягає у формуванні педагогічних засобів професійного розвитку та процесі професійної підготовки студентів в оволодінні науково-теоретичними та практичними основами виконавської майстерності та роботи з хоровими колективами, як складової навчальної дисципліни музично-виконавської освіти у вищій школі, та всіх профільних дисциплін диригентської освіти; розширити і професійно загострити тематику теоретичної, методичної та практичної підготовки майбутнього як виконавця так і хормейстера, вихованні необхідних практичних навиків і вмінь по керуванню хором. «Хоровий клас» базується на вивченні та взаємозв’язку предмета з блоком дисциплін психолого-педагогічного, фундаментального та професійно-орієнтованого циклу навчального плану, а саме: хорознавство, практикум роботи з хором, історія музики, сольфеджіо, читання хорових партитур, хорове аранжування, гармонія, теорія музики, гра на музичному інструменті, постановка голосу, психологія. Дисципліна «Хоровий клас» є однією з профілюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як викладача, хормейстера, керівника хорового колективу.</p> <p>Хоровий клас є творчою, навчальною лабораторією, де студенти пізнають можливості вокальних голосів, набувають основ культури вокально-хорового співу, глибоко засвоюють виразові можливості хорової музики та закономірності хорового виконавства в цілому. Досягнення мети передбачає опанування майбутніми педагогами-музикантами змісту курсу, що виявляться у:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фаховому та культурному зростанні засобами вокально-хорової роботи, усталеному професійному інтересі до безперервного оновлення індивідуально-професійних якостей; - формуванні фахової компетенції у процесі диригентської та хорової підготовки, де поєднуються загально-професійна і спеціальна фахова складові, як здатність до виконавської діяльності; - здатності до системної аперцепції і інтеграції галузевого знання та вміння 	

- долати поставлені завдання та мету у педагогічній та виконавській реальності;
- здатності і уміннях використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку художнього розвитку людини;
- формуванні комплексу знань, умінь і навичок, що забезпечує його спроможність використовувати їх у практичній діяльності;
- навичках самостійної роботи та навчання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Хоровий клас” є:

- фахове та культурне зростання засобами вокально-хорової роботи, усталений професійний інтерес до безперервного оновлення індивідуально-професійних якостей;
- вивчення різних стилів і жанрів хорової музики, знайомство з принципами підбору хорового репертуару;
- виховання художнього смаку за допомогою вивчення та виконання високохудожніх зразків хорової літератури;
- виробити у студентів вокально-хорову техніку, необхідну для співу в хорі;
- розвинути слухові здібності, вокально-хорові навички, необхідні для роботи з хоровим колективом;
- розвиток навичків практичної роботи з хором та засвоєння ними всього багатогранного комплексу вокально-хорових засобів музичної виразності;
- розвиток творчої уяви, художнього смаку, вміння розкривати творчий задум композитора, навичок професійно-художнього виконання творів;
- забезпечення студентів хоровим репертуаром для подальшої професійної діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції:

Компетенції соціально-особистісні :

- Здатність вчитися, уміння застосовувати базові знання на практиці;
- Здатність до критики й самокритики, до самонавчання;
- Креативність, здатність до системного мислення, здатність до аналізу і синтезу;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи;
- Дотримання етики та толерантність.

Загальнонаукові компетенції:

- Базові уявлення про основні напрямки розвитку хорового виконавства; знання вітчизняної історії хорової музики;
- Базові знання для виховання художнього смаку за допомогою вивчення та виконання високохудожніх зразків хорової літератури; сутність, структуру й особливості вокально-хорової роботи та керування хоровим колективом необхідному для володіння ними в обраній професії;
- Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів набору нот і навички роботи в комп'ютерних мережах, використовувати інтернет-ресурси для пошуків нового репертуару, прослуховувати виконання хорової музики;
- Базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін.

Загально-професійні компетенції:

- Володіння методами спостереження, ідентифікації, класифікації предмету діяльності;
- Застосування основних методів аналізу й оцінки стану діяльності;
- Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного хорового мистецтва;
- Практичне й оперативне застосування знань, вмінь до конкретних професійних ситуацій.
- Використання професійно-профільованих знань у педагогічній, виконавській та

концертній діяльності;
 Спеціалізовано-професійні компетенції:

- Використання професійно-профільованих знань та навичок під час вокально-хорової роботи в колективі, у процесі формування естетичних поглядів, тенденцій та художніх смаків;
- Розвивати творчу уяву, художній смак; вміння розкривати творчий задум композитора; навички професійно-художнього виконання творів; уміння використовувати їх в професійній діяльності;
- Використання теоретичних та методичних знань, володіння музичним репертуарним матеріалом різних епох, стилів для виконавської та концертної роботи;
- Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань щодо основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу.

5. Організація навчання курсу (очна форма навчання)

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Практичні	880 годин
Самостійні	560 годин
Ознаки курсу	
Кількість кредитів	45
Кількість модулів	16
Тижневих годин для денної форми навчання	аудиторних – 6
Тематика курсу	
Семестр №1 «Удосконалення вокально-хорових навичок»	Удосконалення вокально-хорових навичок передбачає роботу над вільним володінням голосовим апаратом, вірним співацьким диханням, звукоутворенням, вокальною позицією, атакою звуку і звуковеденням, чистотою хорового строю, якісною дикцією та артикуляцією, усіма видами ансамблю (метро-ритмічним, темповим, тембральним, динамічним, штриховим, орфоепічним, фактурним тощо), розширенням співацького діапазону, формуванням якості звуку і його тембрального забарвлення.
Семестр №2 «Процес розспівування»	Бакалавр розширює знання щодо процесу розспівування та комплексу вокально-хорових вправ, удосконалює навички вільного читання з листа, розвиває мелодичний, гармонічний та поліфонічний слух, вміння реагувати на недоліки і корегувати хорову звучність у процесі виконання.
Семестр №3 «Розкриття ідейно-художньої концепції хорового твору»	Комплексний підхід до роботи над хоровим репертуаром, який базується на: - багаторівневою цілісному аналізі хорового твору (історико-стилістичному, теоретичному, музикознавчому, культурологічному, вокально-хоровому); - осягненні драматургії творів малої та

	<p>великої форми;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявленні емоційно-образного змісту та засобів виразності для його втілення у контексті жанрово-стилістичної моделі хорового твору; - охопленні цілісної музичної форми; - осягненні суспільного та особистого значення хорового співу як засобу виховання духовної культури; - становленні творчого задуму на засадах високо професійної художньої інтерпретації твору.
<p>Семестр №4 «Звукоутворення як виконавський засіб вокально-хорового мистецтва»</p>	<p>Практичне засвоєння вокально-хорового співу та ансамблевого співу. Працювати над інтонуванням інтервалів у мелодійному та гармонічному складі. Спів більш складних хорових творів в гармонійному та поліфонічному викладі.</p>
<p>Семестр № 5 «Звукоформування як культура та естетика хорового співу».</p>	<p>Знайомство з основами хорознавства. Вдосконалення володіння вокально-хоровим диханням, працювати над виразністю тембру (забарвленням звука) та манерою хорового співу (округлення та прикриття звука). Вдосконалення вміння ланцюгового способу дихання як важливого специфічного елементу хорової виразності, органічності звучання</p>
<p>Семестр № 6 «Звуковедення як інтонаційне сполучення співацьких звуків, злиття їх у мотиви, фрази, речення, періоди.»</p>	<p>Подальша робота над розвитком музичного слуху з метою забезпечення інтонаційної злагодженості виконання . Активізація співацького дихання та атаки звуку для виконання творів з характерною виразністю, або написаних сучасною композиторською мовою. Послідовність роботи над музичним твором: ознайомлення з хоровим твором, розучування, художнє виконання .</p>
<p>Семестр №7 «Вдосконалення навичок та знань, набутих в попередні роки навчання. Застосування всіх типів техніки вокально- хорового дихання.»</p>	<p>Робота над хорами а cappella, змістом якої є опрацювання компонентів хорової звучності – хорового строю та ансамблю. Продовження роботи над ланцюговим диханням, різними прийомами атаки звукоутворення. Спів багатоголосних творів у гармонічному й поліфонічному викладі, відхилення в інші тональності. Продовження роботи над творами без супроводу. Вдосконалення спілкування з хоровим колективом, детальна робота над</p>

	інтонацією, ансамблем, вокалізацією, дикцією.	
Семестр №8 «Підготовка державної дипломної програми з хоровим колективом»	<p>Підготовка бакалавра до роботи над державною дипломною програмою передбачає: комплексний музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз хорового твору, наявність репетиційного плану, досконале знання хорової партитури, високо професійну мануальну техніку, власне інтерпретаційне рішення твору.</p> <p>Робота бакалавра з хоровим колективом над державною дипломною програмою охоплює питання подолання вокально-хорових складнощів, підкреслення жанрово-стилістичних особливостей хорового твору, досягнення високого художнього рівня інтерпретації хорового твору та образно-емоційної відповідності його виконання, користування методами психологічної та педагогічної діагностики для рішення виконавських задач, аналізу та критичної оцінки виконання, професійного спілкування з хоровим колективом, сценічної етики та виконавської майстерності, підготовки до концертного виступу.</p>	
Теми практичних занять		
«Удосконалення вокально-хорових навичок»	<ul style="list-style-type: none"> • Специфіка синтезу слова і музики у хоровому творі; • Значення тембрального ансамблю у формуванні якісної хорової звучності; • Роль фактури у становленні загальної драматургії хорового твору; • Робота над елементами хорової звучності. 	420 годин
«Розкриття ідейно-художньої концепції хорового твору»	<ul style="list-style-type: none"> • Виразові, художні та технічні засоби хорового виконавства; • Втілення емоційно-образного змісту хорового твору у контексті його 	210 годин

	жанрово-стилістичної моделі; <ul style="list-style-type: none"> Інтонаційна природа музичної мови хорового твору. 	
«Підготовка державної дипломної програми з хоровим колективом»	<ul style="list-style-type: none"> Взаємодія різних видів мистецтва у хоровому виконавстві; Специфіка інтерпретаційного рішення хорових творів різних епох, жанрів та стилів; специфіка концертно-виконавської роботи хорового колективу. 	250 годин
Завдання з самостійної роботи		
Формування професійних, організаційних та педагогічних якостей диригента.		80 годин
Розробка плану репетиційної роботи з хоровим колективом.		80 годин
Методи професійного спілкування з хоровим колективом.		80 годин
Специфіка підбору репертуару для академічного хорового колективу.		80 годин
Роль квартетного співу у процесі роботи над хоровим твором.		80 годин
Значення мануальної техніки диригента на шляху досягнення високого виконавського рівня хорового колективу.		80 годин
Загальні форми організації виконавської діяльності академічного хорового колективу.		80 годин
6. Система оцінювання курсу		
Загальна система оцінювання курсу 1 бал		<p>Поточна система оцінювання по темах курсу:</p> <p>1 бал - незнання хорових партій, неповна, малозмістовна, відсутня або неправильна відповідь на теоретичні питання курсу, відповіді на питання не висвітлюють зміст поставлених питань.</p> <p>2 бали – спів хорових партій творів виконано на низькому професійному рівні; відтворення нотного тексту з грубими помилками; незнання програми напам'ять; слабка музична ерудиція, відсутність артистично-сценічної культури; відповіді на теоретичні питання неповні, малозмістовні, не висвітлюють зміст поставлених питань.</p> <p>3 бали – знання програмного</p>

	<p>матеріалу відповідає вимогам; неналежний художній рівень виконуваних творів, допущення текстових помилок (темп, метро ритм, штрихи, поверхове відтворення стильових особливостей творів); відсутність емоційної виразності; неартистичне, художньо та технічно недосконале виконання хорових партій творів; відповіді на питання неточні, не висвітлюють повною мірою зміст поставлених питань.</p> <p>4 бали - знання та вміння відповідає вимогам; виконання хорових партій програми з окремими помилками (в нотному тексті, ритмі, темпі, динаміці, нюансуванні); виконання програми напам'ять; виразне, інтонаційно чисте виконання програмового матеріалу, але допущення ряду помилок, добре музичної ерудиції, що проявляється у неточному стилістичному співі; інтонування з окремими помилками, належна артистично-сценічна культура.</p> <p>5 балів – знання хорових партій програми відповідає вимогам; вільне володіння виконавською технікою; глибоке проникнення в авторський задум з переконливою інтерпретацією творів; артистичність виконання та емоційна виразність; безпомилкове виконання програми напам'ять; повна, змістовна відповідь з характеристикою музично-теоретичних, вокально- хорових та стильових особливостей партитур; глибоко висвітлюють зміст поставлених питань. Контроль самостійної роботи та успішна задача хорових партій творів програми оцінюється вищим балом – 25.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня знань та готовність студента до виконання поставлених професійних завдань. Форми поточного контролю: задача хорових партій програми, участь у концертах.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться як результат вивчення навчального курсу та передбачає залік в кожному семестрі, виступ на державному екзамені.</p>
<p align="center">7. Політика курсу</p> <p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти-бакалаври повинні оволодіти обсягом теоретичних знань та практичних навиків по предмету:</p>	

знати:

- теоретичні основи вокально – хорових дисциплін;
- особливості хорового співу, характеристику вокального голосу, дитячого голосу та його вікові якості, психолого – педагогічні основи музичного сприймання та відображення;
- хорові партії визначених творів, основні риси творчості композитора даного твору;
- сутність, структуру й особливості вокально-хорової роботи та керування хоровим колективом.

вміти:

- знаходити творчий контакт в колективі, орієнтуватися в загальній хоровій звучності, слухати хорові партії, оцінювати якість звучання і виправляти помилки;
- володіти вокально – хоровими навиками, необхідними для співу в навчальному, професійному та самодіяльному хоровому колективі;
- провести бесіду про композитора, виклад змісту виучуваного твору, демонстрацію його на фортепіано;
- самостійно проводити репетицію хору, скласти план проведення репетиції, визначати методику розучування твору, співати хорові партії;
- підбирати хоровий репертуар для хорів різних видів;
- використовувати творчі методи, нові методології в практичній роботі з хором та зацікавлення хоровою творчістю.

Поведінка в аудиторії повинна відповідати правилам поведінки студентів у навчальному закладі. Студент має відвідувати практичні заняття, активно працювати, старанно готуватися до них, самостійно вивчати теоретичні питання по курсу, хорові партії творів програми, відповідати відповідному кваліфікаційному рівню, дотримуватися вимог професійної етики.

Рекомендована література

Основна:

1. Болгарський А. Г., Сагайдак Г. М. Хоровий клас і практика роботи з хором. К., 1987. К-сть екз.: 20
2. Дмитревський Г. О. Хорознавство і керування хором. К., 1961. К-сть екз.:1
3. Іжак В. О., Серганюк Ю. М., Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ, 1992. К-сть екз.:4
4. Зваричук Ж. Й. Методичні рекомендації для вивчення, організації самостійної роботи студентів та практичних модулів з дисципліни «Хоровий клас». Ів.Франківськ, 2017. К-сть екз.:5
5. Зваричук Ж. Й. Питання хорознавства. Навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ, 2018. К-сть екз.: 5.
6. Коломієць О. М. Хорознавство. Навч. Посібник. Київ: Либідь, 2001.168с. К-сть екз.:5
7. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. К., 1986. 96с. К-сть екз.:4
8. Падалко Л. І. Виховання ансамблю в хорі. Посібник. К.: Мистецтво,1996. 172с. К-сть екз.: К-сть екз.:1
9. Серганюк Л.І. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ, 2016. К-сть екз.: 10
10. Соколов В. Г. Работа с хором. М., 1967, 1983. К-сть екз.:11
11. Соколов В. Г. Хороведение . М., 1971. К-сть екз.:2
12. Струве Г. А. Школьный хор. М., Просвещение, 1981. К-сть екз.:2
13. Стулова Т. Хоровой класс: (Теория и практика вокальной работы в детском хоре). Учебное пособие . М.: Просвещение, 1988.-126 с. К-сть екз.:15
14. Пігров К. Керування хором. К., 1956. К-сть екз.:4

15. Чесноков П. Г. Хор и управление им. Предисловие К. Птицы. М.: Государственное муз.из-во, 1961.240с. К-сть екз.:1

Допоміжна

1. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. К.,1998.
2. Асаф'єв Б.В. О хоровом искусстве. Сб. статей / Сост. И коммент. А.Павлова-Арбенина. Л., Музыка, 1980. 216с.
3. Бриліант В. С., Палкін В. П. Вокальні вправи для самодіяльного хору. К., 1978.
4. Гарбузов Н. А. Зонная природа звуковысотного слуха. М. Л., 1948.
5. Колеса М. Основи техніки диригування . К.:Муз.Укр.,1973.
6. Краснощеков В. И. Вопросы хороведения. М., Музыка, 1969. 300с.
7. Критский Б. Проблемы ансамбля в хоре . М. 1980.
8. Назаренко І. Мистецтво співу. К. 1968.
9. Лашенко А. П. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. К.: Музична Україна, 1989. 136с.
10. Левандо П. П. Проблемы хороведения. М., 1974.
11. Переверзев Н. Проблемы музыкального интонирования. М, 1966.
12. Романовский Н. В. Принципы работы над строем в хоре. В сб.: Хоровое искусство. Л., 1967.
13. Романовский Н. В. Хоровой словарь. Л.: Музыка, 1972. 144с.
14. Смирнова М. Хорознавство. Харків, 2003.
15. Хайкин Б. Беседы о дирижерском ремесле. М.-1984
16. Шамина Л. В. Работа с самодеятельным хоровым коллективом. М., Музыка, 1988. 175с.
17. Шреєр-Ткаченко О. Я. Історія української музики. К., 1980. 18. Яковлев А. Физиологические закономерности певческой атаки. Л., 1971.
19. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: Навчально-методичний посібник для викладачів і студентів мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу. К.: ІЗН, 1998. 160с.

Репертуарний список

Духовна хорова музика

- О.Гречанінов – хоровий концерт «К Богородице прилежно»
П.Чесноков – «Совет Превечный»
О.Бессарабов – «Днесь Христос в Вифлееме рождается о Девы»
А.Кастальський – «Свете тихий»
І.Алфеев – «Страсти по Матфею»: І частина «Плач священный придите, воспоим Христу»
Р.Твардовський - «Благослови, душе моя, Господа»
Ю.Черепухін - «Славимо»
І.Алексійчук - «Свят, свят, свят, Господь Саваоф»
А.Ведель – Хоровий концерт № 9
М.Ведерніков – Різдвяний концерт
Д.Бортнянський – Хоровий концерт №4, №21
Л.Дичко – «Благослови, душе моя, Господа»
П.Чесноков – хоровий цикл «Во дни брани»
П.Чесноков – «К Богородице прилежно»
С.Рахманінов – «Взбранной воеводе»
С.Рахманінов – «В молитвах неусыпающую Богородицу»
М.Шмелькова – «Под Твою милость»
М.Балакірев – «Да возрадуется душа твоя о Господе»
О.Юнек – «От юности моя»

О.Юнек – «Богородице Дево, радуйся»

В.Ходош – «Ангеле Божий»

Г.Гаврилець – «Боже мій»

Українська хорова класика

В.Іконник – «Ніч»

М.Леонтович – обробки українських народних пісень

Д.Січинський – «Дніпро реве»

Б.Лятошинський – «Тече вода в синє море»

П.Майборода – хорова поема «Тополя»

Л.Ревуцький – кантата «Хустина»

М.Колеса – «Зоряна ніч»

Л.Ревуцький – «Ой, чого ти почорніло»

К.Стеценко - «Веснянка»

Сучасна українська музика

В.Мартинюк – «Мова золота»

В.Мартинюк – «Чистий кришталь»

В.Мартинюк – «Яблунева, солов'їна»

В.Мартинюк – «Зове рідна мати»

М. Шух – «Закликання весни»

О. Майовський – «Вечоріє»

Л.Дичко - «Замок Шамбор» з циклу «Замки Луари»

Л.Дичко - «Сонячний струм»

Л.Дичко – хорова фантазія «Лісові далі»

В.Сильвестров – Триптих «Алілуя»

А.Гайденко – «Щедрий вечір»

Є.Станкович – «Заключні купала»

О.Скрипник – «Свято Яна»

А.Гайденко – Різдвяний спогад «Колядники»

Г.Гаврилець - «Засвічу свічу»

В.Скुरатовський –цикл «П'ять струн України»

В.Степурко – Псалом 69

Твори крупної форми

Ф.Лист – «Missa Choralis»

А.Шнітке –Реквієм

С.Танєєв – кантата «Іоанн Дамаскін»

Ф.Пуленк –Меса «Gloria»

Ф.Пуленк – кантата «Засуха»

А.Вівальді – Меса «Gloria»

Й.С.Бах - Меса h-moll

Й.С.Бах- Кантата 21

Дж.Россіні –Маленька урочиста меса

К.Тортора - «Gloria»

С.Раханінов – кантата «Весна»

А.Давиденко - «На десятій версте»

Дж.Ратгер – Магніфікат

Г.Ф.Гендель – «Аліллуйя»

Ю.Буцко – кантата «Свадебные песни»

Г.Свірідов – «Пушкинский венок»

В.Мартинюк - хорова поема «Маруся Богуславка»

Зарубіжна хорова музика

М.Доул - «Soon I Will Be Done»

Р.Шуман - «Цыгане»

Ф.Пуленк – кантата «Засуха»

Ф.Пуленк – кантата «Gloria»

К.Орф - «O, Fortuna»

Е.Вітакре - «Lux aurumque»

Я.Бусто – «Ave Maria»